

TORONTAI

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel. Becskerek, Obiliteva (Zapolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Becskerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D	

LEGUJABB

— Déli telefonjelentéseink. —

Radics közoktatásügyi miniszteri kinevezése hir szerint már alá van írva.

Beograd, nov. 17.

Pasity miniszterelnök magához kérte ma Trifunovity vallásügyi minisztert, akivel közölte, hogy a király elfogadta Vukicssevity lemondását és a közoktatásügyi tárca ügyeinek ellátását néhány napra Trifunovity fogja ellátni.

Radics Szeptán ma délelőtt érkezett meg Beogradba. Utja összefüggésben van a kormányba való belépésével. Egyes politikai körökben úgy tudják, hogy Radics vissza-

utasította a szociálpolitikai tárcát és már megegyezés is jött volna létre arra nézve, hogy

Radics átveszi a közoktatásügyi tárcát, sőt már az illetékes faktorek is beleegyeztek ebbe a megoldásba. Az eről szólo ukáz, állítólag, már alá is van írva.

Más verzió szerint, ha Radics nem vállalná a közoktatásügyi tárcát sem, úgy erre a radikális-klub egy tagját jelölnék, míg Radics más minisztérium ügyeit venné át. Ez eset-

ben Szimonovity a vallásügyi, Trifunovity pedig a közoktatásügyi tárca ügyeit fogja ellátni.

Ezek a kombinációk természetesen egy-két napon belül végleges megoldást nyerne és vele elintéztet nyer a kormánykrisis ügye is.

Déli jelentések szerint Radicsot este kihallgatáson fogadja a király, melynek megtörténte után nyilvánosságra hozzák a közoktatásügyi miniszteri való kinevezését, amely most már befejezett tény.

A cseh kormánykoalíció meggyöngült a választásokon.

Prága, nov. 17.

A képviselőválasztás első skontinuumából a következő eredmények ismertek: 185 mandátum közül agrárius 24, cseh nép-párt 21, kommunista 20, cseh nemzeti szocialista 17, cseh szociáldemokrata 18, német gazdaszövetség 12, német szocialista 10, cseh nemzeti demokrata 5, cseh iparos-párt 3, német keresztény nép-párt 6, német nacionalista 3, német nemzeti munkás-párt 2. A volt magyar felvidék eredményei: tót köztársasági-párt 8, magyar gazdaszövetség 7, Hlinka párt 16, kommunisták 5, magyar keresztény szocialista 1. Az Erdős-Kárpátokban a kommunista 3, köztársasági agrár-párt 1, mezőgazdák szövetsége 1 és autonóm mezőgazdák 1 mandátumot kaptak.

Az eddigi jelentések szerint a német és cseh pártok között lényeges eltérések észlelhetők.

A szociáldemokraták második helyre jutottak, míg a cseh szocialisták a negyedik helyre csúsztak le. A tót nép-párt ugyancsak lényeges erősödést mutathat föl és husznál több mandátumával a hetedik helyre küzdötte föl magát.

A kormányt támogató magyar pártok megbuktak, míg az ellenzéki magyar pártok részéről az eddigi hat képviselő helyett kilenc fog bejutni a parlamentbe

A legnagyobb szenzációja a választásnak a kormánykoalíció általános meggyöngülése. A háromszáz mandátum közül 145 az ellenzéki, úgy hogy a kormány csak a cseh iparosok tíz mandátumával alakíthat egy gyöngye koalíciót.

A kölni zóna kiürítése december elején kezdődik meg.

Páris, nov. 17.

A nagykövetség tanácsa jegyzéket küldött Németországnak, amelyben közli, hogy a szövetségesek a kölni zóna kiürítését december elején kezdik meg és január végén befejezik. A megszállás enyhítésére vonatkozó okmányokat holnap fogják hivatalosan közzé tenni.

A Rajna-vidék megszállásának módosítására is vonatkozik a jegy-

zék egy része, amely bejelenti, hogy a megszállott vidéken csak olyan nagy megszálló sereg lesz, mint amilyen nagy német helyőrségek voltak itt a béke idején.

A jegyzék biztosítja Németországnak azt a jogot, hogy a Rajna-területre német kormánybiztost nevezzen ki, aki ott a Rajna-bizottsággal közösen működhessek.

A cseh kormány lemondott.

Prága, nov. 17.

Dr. Svehba cseh kormányelnök ma benyújtotta Massaryk elnöknek a kormány lemondását. Massaryk elfogadta a kormány lemondását és megkérte Svehbát, hogy egyelőre vezessék tovább az ország ügyeit.

Sürgetik a konkordátum ügyét.

Beograd, nov. 17.

Dr. Honjecz klerikális képviselő interpellációt intézett Nincicity külügyminiszterhez a római Szveti Jeromin-intézet ügyében, amelyben azt kéri, hogy az ország érdekeit védjék meg ebben az ügyben.

Ezzel kapcsolatban Angyelinovity ugyancsak interpellált a konkordátum miatt, amely már évek óta tárgyalás alatt áll anélkül, hogy egy lépésnyit haladt volna előre a megoldás felé. Követeli, hogy a külügyminiszter tájékoztassa a szkupstinát az ezirányban folyó tárgyalásokról.

A szávai áradás visszafejlődőben van.

Zágreb, nov. 17.

A szávai áradás visszafejlődőben van. Az ár a leginkább veszélyeztetett területeken Dugoszelo, Velika-golica és Prelieskónál apadóban van és ilyenformán a közvetlen veszély ezeken a helyeken megszűnt.

Aggasztó hírek érkeznek azonban Bosznia majdnem minden részéről. Dubica mellett az Una növekedése egyre nagyobb méreteket ölt. Popovó Polje mellett az ár pedig már is tönkre tette az összes őszi vetéseket és elsodorta a felgyűjtött készleteket.

Metkovicsból a Neretva-folyó növekedéséről jönnek jelentések. A város kikötői részének pincéi már mind tele vannak vízzel.

Ljubljanából jelentik, hogy a prekomurjai helyzet most már kielégítő. Bár egyes helyeken, így Prelieskónál a víz egészen elsodorta a töltést, sikerült a további veszélyt megszüntetni. Az egyedüli hely, hol szorongatottabb az árvízkarosultak helyzete, Murszka Szubota, hová a kormány biztost küldött ki és száz-

ötvenezer dinár gyorssegélyt utalt ki.

Növészadról is érkeznek jelentések a Duna áradásáról, azonban közvetlen veszély a bácskai részen seholsem fenyeget.

A parlamenti bizottságok választása.

Beograd, nov. 17.

A szkupstina ma délelőtt ülésre ül össze, amelynek napirendjén több parlamenti bizottság megválasztása szerepel, amelyek a megvitatás alá kerülő tervezeteket lesznek hivatva megtárgyalni.

A szkupstina ülése előtt a klubok pártközi konferenciát tartanak, a melyen a szavazólisták tekintetében igyekeznek megegyezést létrehozni.

Mint hogy tárgyalásra kész anyag nem áll a ház rendelkezésére, valószínűleg néhány napra újból elhalasztják a ház üléseit. Ez alatt előkészítik az egyes konvenciókról szóló javaslatokat, amelyeket a szkupstina legközelebbi ülésén tárgyalás alá fog venni.

A jövő hét folyamán pedig a pénzügyminiszter az új indemnitásról szóló törvénytervezetet terjeszti megvitatás végett a szkupstina elé.

Jankovity Velizár az amerikai SHS koloniák sorsáról.

Beograd, nov. 17.

Dr. Jankovity Velizár, az SHS állam interparlamentáris delegációjának vezetője tegnap érkezett vissza Budiszavljevity képviselővel együtt Amerikából, ahol az utóbbi időben az SHS koloniákat látogatták végig.

Jankovity tegnap fölkereste a külügyminisztert, akinek utja tapasztalatairól számolt be. Az SHS koloniák helyzetéről különben néhány napon belül a sajtó is tájékoztatni fogja Jankovity Velizár dr.

TÖZSDE

November 17.

Beograd. Amsterdam —, Berlin 1345¹/₂—46, Bécs 795—97, Budapest 793, Bukarest 26¹/₄—³/₄, Genf 1089, London 27380, Milánó 226¹/₂—27¹/₂, Newyork 5642¹/₂—45, Páris 226¹/₂—27, Prága 16740—60.

Zürich. Berlin 12345, Budapest 7290, Newyork 518⁵/₈, Milánó 2075, Prága 1537¹/₂, Wien 7312¹/₂, Varsó —, Szófia —, Bukarest 240, Beograd 920¹/₄, London 2514, Páris 2075, Brüsszel 12350.

Budapest. A gabonapiac barátságos. Buza 357, rozs 222, takarmár yarpa 250, sörarpa 340, zab 190, tengeri (régi) 290, repce 610, korpá 162¹/₂, köles 190.

Halálra ítélték Relity Julkát.

Beeskerek, nov. 17.

Négy napos tárgyalás után ma délelőtt nyolc órakor hirdette ki a beeskereki törvényszék büntető tanácsa Relity Julka bűnügyében az ítéletet. Nyolc órára tüzte ki a tanács az ítéletkiírdetés idejét, de már jóval a bemozdott időnél korábban nagyszámú közönség gyűlt össze a törvényszéki palota második emeletén lévő nagyteremben. A korra reggeli óra dacára, a különben későn kelő hölgyközönségből regrutálódott főleg az érdeklődők serege. Almos urileányok, hevenyészve fésült uriaszonyok, szemükben a nehezen palástolt álmosággal — ültek a padsorokban. Számuk azért a nagy kíváncsiság dacára is, kisebb volt, mint a tárgyalási napokon, mert sokan többre becsülték a reggeli átvást a még oly érdekesnek ígérkező ítéletkiírdetésnél.

Amikor nyolc óra felé járt az idő a kíváncsiság még inkább kiült az érdeklődők arcára. Ideges feszültség lett urrá az embereken. Türelmetlenül figyelték a bíróság ajtaját, mikor fog megnyitni a tanács tagjai előtt. Néhány percel nyolc óra után bevezették a vádlottat. Ugyanaz a fekete ruha fedte, amelyet a tárgyalás ideje alatt viselt. Arca ezúttal is közömbösséget áruolt el, idegességét mégsem leplezhette. Ujjaival türelmetlenül játszott fekete flanellejtőjével. Magaviselete nem áruolt el különösebb megrázkódást, karikás szemei azonban elárulták, hogy néhány álmatlan éjszakát töltött el a bizonytalanságbán.

Néhány percel később bevonult a bíróság. Elöl Bunity Ivó tanácselnök, mögötte dr. Balla Emil és Mijatovity Szlavko szavazóbirák haladtak. A sort Varga Petár törvényszéki jegyző, a tárgyalás jegyzőkönyvvezetője zárta be. Az ügyészség asztalánál Makszimovity Szvetiszlav vezetőügyész, a védőkénél dr. Zsupunzski Isza helyettese, Osztovity Zlatkó védő foglalt helyet.

Az ítélet.

A következő pillanatban elült a tárgyalóterem zaja. Általános figyelem középette kezdte meg Bunity Ivó elnök az ítélet kihirdetését.

Ófelsége a király nevében, a beeskereki kerületi törvényszék, mint büntető bíróság a folyó hó 10-én, 11-én, 12-én és 13-án tartott folytatólagos főtárgyaláson Relity Nikoláné, született Matko Julka elleni bűnpörben, amelyen a beeskereki királyi ügyészség nevében Makszimovity Szvetiszlav vezetőügyész a büntetőtörvénykönyv 278-ik szakasza alapján minősülő háromszoros előre megfontolt szándékkal végrehajtott gyilkosság címén emelt vádat, Bunity Ivó elnöklete alatt dr. Balla Emil és Mijatovity Szlavko szavazóbirák és Varga Petár jegyző, jegyzőkönyvvezető közreműködése mellett, Makszimovity Szvetiszlav ügyész és dr. Zsupunzski Isza helyettesének, Osztovity Zlatkó ügyvédjelölt védő részvételével a következő ítéletet hozta:

A bíróság bűnösnek találta Relity Julka vádlottat, mert a) 1922 decemberében mostohafiának, Relity Milivojnak reggeli-jébe, tejbé és szalonnába arzént

tett, amelytől áldozata néhány napi betegeskedés után meghalt és mert

b) 1922 decemberében férjének, Relity Nikolának reggeli-jébe, egy csésze kávéba nagy adag arzént öntött, amelynek következtében röviddel azután megbetegedett és néhány nappal később meghalt.

A bíróság mind a két bűnügyben előre megfontolt szándékkal végrehajtott gyilkosságot látott fennforogni és ezért a büntetőtörvénykönyv 278. szakasza alapján, a 96-ik és 99-ik szakasz alkalmazásával, kötéltálati halálra ítélte, egyúttal pedig elmarasztalta ötszáz dinár perköltségben.

Az indokolás.

Az indokolásban Bunity Ivó tanácselnök részletesen kifejtette, milyen indítókok készítették a bíróságot arra, hogy a büntetőtörvénykönyv legsúlyosabb büntető rendelkezését alkalmazza és a vádlottat bűnösnek minősítse. A bíróság — mondotta Bunity tanácselnök — a mérgezés bűnesetében nem hozhatott más ítéletet, mert a mérgezés természeténél fogva az előre megfontolt szándékot bizonyítja, előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés pedig a legsúlyosabb bűn, amelyet a büntetőtörvénykönyv halállal büntet. A bíróság arra törekszik, hogy lelkiismeretét megnyugtató bizonyítékok alapján ítélkezzen, a rendelkezésre álló bizonyítékokkal pedig kétségtelenül találta a tanács, hogy csakugyan mérgezés bűnesetével áll szemben, amelyet Relity Julka, a vádlott hajtott végre.

A vádlott maga egyes részeket beismert a bizonyító eljárás során felmerült bizonyítékokból. A kihallgatott tanuk vallomását a bíróság nem értékelte tulságosan és nem ítélkezett annak alapján, hogy az egyik tanut megeskette a főtárgyaláson, a másikat nem. A tanács emblek vette a vallomásokat. Az állami vegyvizsgálati állomás megfelelő szakemberek vezetése alatt áll és felszerelése olyan, hogy jelentőséssel feltétlenül megbízhatónak kell elismerni. A vegytani intézethez intézett átiratában az ügyészség közölte, hogy mérgezés gyanúja áll fenn egy gyanúsítottal szemben és így a személyzete tudta, hogy véleménye súlyos következményekkel járhat egy vád alá helyezett személyre. Kétségtelennek kell venni, hogy a vegytani intézet ezek után különösképen alapos és szorgos vizsgálatot folytatott le és lelkiismeretes munkájának eredményéről pontos és hű szakértői jelentést adott.

A védő azon kérelmének, hogy hallgassa meg a bíróság az orvosi tanács szakvéleményét, mert az egyik orvosszakértő véleményében bizonyos tekintetben ellenmondás volt, a tanács nem adhatott helyt. Az orvosszakértő ugyanis a többi orvosokkal nem került ellenkezésbe. Az illető orvos azt vallotta, hogy gyermeknél a makszimális arzén dosis gyógykezelés esetében egytől három milligramm, amit egyik orvos sem vont kétségbe. Hasonlóképpen elutasította a védő azon előterjesztését, hogy újabb exhumálást rendeljen el a bíróság és hogy a gyomorrészek egy részét a zágrebi vegytani intézetnek küldjék el és

megállapítsák, egyező-e a két szakvélemény. Megállapította a bíróság, hogy dr. Magyar Károly orvosszakértő már a boncolás alkalmával megállapította, hogy Relity Milivoj holttestében olyan elváltozások vannak, amelyek mérgezésről eredhetnek. A vegytani intézet különben kétség kívül igazolta, hogy Relity Nikola és Milivoj beküldött gyomorrészeiben oly nagymennyiségű arzént találtak, amely kizárólag mérgezés folytán kerülhetett a szervezetbe.

Mérgezés történt.

Ha a mérgezés elfogadjuk a halál okául — folytatta Bunity elnök — azt kell keresnünk, hogy milyen uton juthatott a mérgező anyag a testébe. Egyes ipari üzemekben használják az arzént, egyik áldozat sem dolgozott azonban ilyen vállalatban és foglalkozásuk kizárja, hogy ilyen uton jutottak a mérgező anyaghoz. Öngyilkosság szintén kizártnak látszik, mert egyrészt arra okuk nem volt, másrészt maguk kértek orvosi segítséget és ebben az esetben felemlítették volna kezelőorvosaik előtt, hogy mérget vettek be és ennek következtében betegedtek meg. Különben is arzénmérgezés csak rövidebb-hosszabb betegség után végez áldozatával és így az öngyilkosok egyáltalában nem használják. Az öngyilkosság végrehajtására ma a gyorsan pusztító mérgeknek egész sorozata áll rendelkezésre, nem valószínű tehát, hogy valaki az arzént válassza.

Az egyedüli kiút ebből az okoskodásból az, amely Relity Julkához, a kettős gyilkoshoz vezet. Milivoj a kritikus napot megelőző éjjel nyugodtan aludt, reggel tejet kapott és szalonnát, melytől fél óra múlva rosszul lett. A vádlott beismerte, hogy az elhalt a reggelizés után fél órával betegedett meg. Ez az arzénmérgezés szimptomája, amely fél órával a mérgezés után mindig be szokott következni. Relity Julka beismerte, hogy akkoriban nem volt eselédje, maga szolgáltatta fel a reggelit Milivojnak, amelyet saját maga készített el. Nikola esetében Bene Leopoldina, a eselédleány negyed órát volt távol, amely épen elegendő idő ahhoz, hogy a reggelit felszolgálhassa, amelynek elfogyasztása után férje megbetegedett és később meghalt.

Szabadság — pénz.

A kettős gyilkosság indítóoka — a szabadság, az önálló gazdálkodás iránti vágy és a pénz. Ezért kellett előbb Relity Nikolának, azután pedig Relity Milivojnak meghalnia. 1924 január elsején fizetési kötelezettsége lett volna a vádlottnak Milivojval szemben, a terminust megelőzően pedig adósságban uszott, nagy befektetéseket eszközölt üzletébe, kölcsönöket adott, marhakereskedést folytatott egy Miskovity nevű kereskedővel, anyagi erejét túlhaladó módon költekezett és a fizetési határidő bekövetkezése előtt a mérgező nyult, hogy vele elpusztítsa azt, aki pénzét, örökségét követelhetné volna. Góts Endre dr. vallomása, a szemfedő, annak állandó hangoztatása, hogy a beteg meg fog halni, csak láncszemek, amelyek kiegészítik a bizonyítékokat.

Mindezek alapján a bíróság bűnösnek találta a vádlottat — fejezte be az indokolást Bunity elnök — és a 278-ik szakasz alapján a 96. és 99. szakasz alkalmazásával halálra ítélte a vádlottat. Enyhítő körülménynek vette a büntetlen előéletét és súlyosbítóknak, hogy a bűnteslekményt férjével és mostohafiával szemben követte el.

Keglovity Szófia esetében a bíróság felmentette a vádlottat, mert a büntetést a tanuk vallomásával és a vegytani intézet jelentésével nem látta beigazoltnak.

Az ingerült vádlott.

Makszimovity Szvetiszlav ügyész tudomásul vette az ítéletet, de fellebbezést jelentett be amiatt, hogy Keglovity Szófia esetében, amelyben a bűnösséget igazoltnak látja, felmentő ítéletet hoztak.

Osztovity Zlatkó védő fellebbezett a 385. szakasz 1 a) pontja alapján, mert védenca bűnösségét nem látta beigazoltnak, ugyanazon szakasz 1 c) pontja alapján, mert a bíróság indokolása szerint, a vádlott lelki beteg lehet és így ügye más elbírálás alá esik, a 384-ik szakasz 1. 2. és 10-ik pontja alapján, melyek közül a legérdekesebb az első pont, a melynek értelmében amiatt élt semmiségi panasszal, hogy miért nem utalták esküdtbíróság elé a bűnügyet.

A vádlott az ítéletet ingerülten fogadta. Bosszankodott és dühös volt. Belsejében irtózatot harc folytathatott. Arra a kérdésre, hogy fellebbez-e, előbb kijelentette, hogy neki minden mindegy, később mégis megmondta a dolgot és közölte a tanácselnökkel, hogy fellebbez. Csatlakozott védője fellebbezéséhez. Amikor kivonult a bíróság, a vádlott csunyán kifakadt, úgy hogy a fogház jelenvolt felügyelője alig tudta rendreutasítani.

Az ítéletet megküldik a noviszádi táblának, amely másodfokon illetékes az ügy elbírálására. A végső szót a semmitőszék mondja ki a halálraítélte Relity Julka sorsa felett. A bűnügy aktái az ítélettel egyidőre lezárultak.

Rablótámadás egy állomás ellen.

Beográdból jelentik, hogy az éjszaka folyamán az Alekszinác falu melletti Grejács vasuti állomást rablók támadták meg. Az ügyeletes tisztviselőnek, Frigl Nikának, sikerült azonban kimenekülni valahogy a veszélyezett helyiségből, fellármázta az éjjeli őrt, amire a rablók elmenekültek.

Száz dinárért meggyilkolta az anyját. Kragujevácról jelentik, hogy tegnap Ranati faluban egy Zsivkovity Zsivojin nevű fiatal ruhane száz dinárt kért az anyjától, aki azonban nem adott neki, amire Zsivkovity revolvért rántott és anyját három lövéssel leterítette. A csendőrség az elvetemült fiút le tartóztatta.

Sport

Birkózás.

A Kadima S. C. első házi birkózóversenye vasárnap délután 3 órakor lesz a Korona nagyteremben.

HIREK

— nov. 17.

A szerb hadsereg bevonulásának évfordulója. Ma volt hetedik éve annak, hogy a szerb hadsereg bevonult Beeskerekre. Ezt a napot, amely gyűbeesik a helyben állomásozó 27. gyalogezred házipatrónusának ünnepével, mint minden évben, az idén is nagy ünnepélyességgel ülte meg a város polgársága. Reggel 9 órakor istentisztelet volt, amely után katonai díszszemle folyt le a főtéren. Ezután 11 órakor kalácsszentelés volt a Petrográdszka utcai kaszárnyában, amelyen a város polgárságának vezetői kivétel nélkül megjelentek. Délután katonai játékok vannak az Alekszander-laktanyában, este pedig a tisztikar tiszteletére a város bankettet rendez a Kaszinóban.

A képviselőház ülése. Beográdból jelentik: A képviselőház mai ülésén napirend előtt Moszkovljevit (földm.) az ellenzék nevében javaslatot tett, hogy az árvízkarosultak segélyei új rendszer szerint egy ankét-bizottság ossza ki. Az indítványt elvetették. Utána a szkupstina különféle bizottságokat választott.

Risztity tábornok a Bánságban. Pancsevőről jelentik: Néhány napig Pancsevón tartózkodott Risztity Dragutin tábornok, a bitolji divízió parancsnoka. Pancsevói időzése magánjellegű volt. A tábornok — értesülésünk szerint — mindazokat a bánsági helységeket meglátogatja, amelyeken hét évvel ezelőtt csapataival átvonult.

A rendőrség új egyenruhában. A beeskereki rendőrség új egyenruhát kapott, amely az eddiginél díszesebb és szebb kivitelben készült el. A rendőrök két egyenruhát viselnek a jövőben, piros kihajtással. Az eddigi magas, katona mintájú sapkákat tányersapkákkal váltják fel, amelyek ugyancsak két szövetségből készültek. Hasonlóképpen új egyenruhát kaptak a rendőrtisztek is. Az új egyenruhát a mai ünnepség alkalmával veszik fel először.

A Nótás kapitány szombat esti és vasárnap délutáni előadására a jegyek már előjegyezhetők a Torontál szerkesztőségében. A közönség kényelme szempontjából a rendezőség úgy intézkedett, hogy erre a két napra a földszinti és első emeleti páholyokban is ad ki külön páholyjegyet.

Harminckét évi munka után a megérdemelt nyugalomba. Vrsacról írják, hogy Gudurica községben meleg ünnepélyben részesítették a község köztisztviselőiben álló tanító-adjúnt Kelemen Mihályt, aki harminckét hosszú esztendőn át tanította betűvetésre a falu apraját-nagyját és most bucsut mond a katedrának s nyugalomba vonul. Az ünnepségen résztvett Ribarov Dusan vrsaci tanfelügyelő is. Az ünnepelt érdemeit Sztojadinovit Rada vrsaci iskolaigazgató ismertette.

Üzemi a baromfitolvajok. Pancsevőről jelentik: Az utóbbi napokban rendkívül megsaporodott Pancsevón a besurranó tolvajok száma. Különösen a csirketolvajok léptek üzembe, akik ördögös szervezeteiket ugyszólván az egész városra kiterjesztették. A zsákmánnyal az első reggeli hajóval Beográdba szöknek át, ahol az elulajdonított baromfiakat jó áron értékesítik. A rendőrség most figyelmét a baromfi szállítóakra fordította és remélhetőleg rövid időn belül megzavarja tevékeny működésüket, a pancsevói lakosság legnagyobb öröme.

A fotográfia száz éves.

Ki volt a legelső beeskereki fotográfus.

Most, amikor a modern kor tudósai embereket öldöklő rettenetes gépek feltalálásával hozzák rémületbe a világot, amikor halálsugarakat keresnek, amelyekkel pillanatok alatt ezeket lehet megsemmisíteni, az emberiség egyik ártalmatlan és tudományos szempontból szinte felbecsülhetetlen találmányának ülik meg a centennáriumát. Százéves a fényképészet. — Most százéves kísérletezett fáradhatatlanul Niepce Nicéphor francia fizikus azon, hogy a képeket állandósítsa egy lemezen. És végre sikerült is neki. A képek primitívek voltak, de megadták az alapot, amelyre támaszkodva eljuttatták a mai művészi fényképekig. A munkában később Daguerre is résztvett, aki tökéletesítette a találmányt, amely az évtizedek során kereszttülment a tökéletesítések egész láncolatán, egészen a mai világ szemetgyönyörködtető, ezer és ezer trüffel készített filmjéig.

Beeskerek régi fényképészei közül ma már egyiksem él. Már régen fellelősébe ment id. Oldal István üzlete, ahol még magának a mesternek kellett készíteni a lemezeket és órákig kellett várnia, míg a nap rögizíti a képet a primitív papírra. Mert akkor csak úgy lehetett dolgozni.

A fényképész üzlete teljesen az időtől függött, akkor még nem ismerték a villanyt, gáznál készített képeket. Ha a nap nem sütött türelemmel kellett várni, míg a napsugarak áttörtek a szürke fellegetek. A későbbi utódok már könnyebben dolgoztak, de az a kényelem, ami most van a modern műtermekben, arról álmodni sem mertek.

Az első beeskereki fotográfus id. Oldal István volt, akinek műterme 1853-ban nyílt meg s Liptay kalaposmester temesvári-utcai házában kapualjában volt. Itt fotográfálta az akkori Beeskerek szépeit és lo-

vagjait a téglázott kapualjban, a mely akkoriban a műterem minden feltételeinek megfelelt. Természetesen retusnak, elmosásnak, cifra hátternek híre-hamva sem volt. Az embert úgy kapta le a masina, a milyen in natura volt. Oldal István műtermét később Danilovics Gyóka kereskedő házába helyezte át, akit városszerte csak ezen a néven ismertek: fehér görög (beli grk). Majd a Reizner-házban ütötte fel a műtermét (ahol ma az Ambrózy-féle szappangyár van), később dr. Linyaeski Pálnak a nagyhid előtt lévő házában volt az egyedüli beeskereki fotográfusnak, vagy ahogy akkoriban nevezték „képirónak” műterme. Itt vette át azután ifj. Oldal István a műterem vezetését, aki azt már az akkori fogalmak szerint, teljesen modernizálta és úgy költözött vele a mai Obala Princeze Jelenére, ahol később átvette tőle Roknity György, aki alatt a legmodernebb beeskereki műterem lett.

Oldal után 1865-ben Wippler Adolf nyitott fotográfus műtermét a régi Kigyó- és Templom-utca sarkán. Majd 1870-ben Funk Károly a Korona-utcában nyitott műtermét. Funk azonban inkább utazó fotográfus volt, aki Bosznia és Hercegovina falvait és városait utazta be és briliáns üzleteket csinált az akkoriban még gyermekkorát élő találmánnyal.

Funk után a nyolevanas években telepedett le Oroszy Lajos fényképész, akinek modern, szép műterme ma is megvan még a Korona-utcában.

Az újabb generáció letelepedését már ismeri azután minden beeskereki. Roknity György, Kremzer István, Goldmann és Ninie ezek, akik bizonyára kevesebb fáradsággal, de több gondal dolgoznak, mint fotográfus elődeik. Mert azelőtt több volt a fáradság a munkában, de kevesebb volt a megélhetés gondja.

Dr. Ninesity felgyógyult. Dr. Ninesity Momesilo külügyminiszter, aki néhány napig betegeskedett, tegnap jelent meg először hivatalában. A külügyminiszter a tegnapi napon az amerikai, francia és görög követekkel konferált.

Rágalmazásért elítélték a volt pancsevői főkapitányt. Érdekes ügyet tárgyalt tegnap a pancsevői törvényszék. A vádlottak padján ezúttal ismét Hrisztity V. Milán, Pancsevó város volt rendőrfőkapitánya ült, akit a tavasszal súlyos fegyházbüntetésre ítéltek a pancsevői törvényszék tanácsa szándékos emberölés miatt. A tábla önvédelmet látott esetében fennforogni és másodfokon felmentő ítéletet hozott. Hrisztity ezúttal lényegesen kisebb büntetést vádoltan állott bírói előtt. Jakovljevit Milán volt beeskereki, jelenlegi pancsevői főkapitány feljelentésére indítottak ellene eljárás hatósági személy megrágalmazása címén. A bíróság bünsnek találta a vádlottat és ezért két hónapi fegyházra ítélte Hrisztityt, aki az ítélet ellen fellebbezést jelentett be.

Háromszáz dinárért egy évig kapja a „Torontál”-t és ezzel ötvenezer dinárra biztosította lakásberendezését, ruháját, fehérneműjét.

Szerdán és csütörtökön este 8 és fél órakor kezdődik az Izs. Nőegylet színi előadása a Balkán Moziában. A két egyfelvonásoson kívül tánc, kuplé és énekszámok szerepelnek a műsoron. Mint konferanszié a kis Kardos Juci lesz nagy. Jegyek a Balkán Mozi pénztáránál kaphatók.

A munkásszakszervezetek egyesülésének bonyodalmai. A gazdasági munkásszervezetek egyesülésekor a szabók gazdasági szervezetének központja csatlakozott a munkásság többségének elhatározásához és kimondta hozzájárulását az egybeolvadáshoz. A központ döntését a szabók egy része nem tette magáévá, így Beeskereken is, amíg a másik tábor, amelyhez több vezetőségi tag is csatlakozott, az egyesülés mellett foglalt állást és beolvadt az egységes gazdasági munkásszakszervezetbe. Beeskereken a csatlakozás mellett volt Vas Péter a szabók csoportjának pénztárosa, aki tisztségéről lemondott és a tagsági bélyegeket annak idején rendszeren le is számolt a szabók egyesületének központjával. Az egyesülés elleni szabómunkások a napokban felszólították Vas Pétert, hogy a helyi csoportnak számoljon le és a 2028 dinárt juttassa a helyi csoportnak. Vas arra való hivatkozással, hogy ezt szabályszerűen már megejtette a központtal, megtagadta a kívánság teljesi-

tését, mire a disszidens csoport az ügyészséghez fordult és sikkasztás címén feljelentést tett. Az ügyészség az ügy kivizsgálásakor teljesen rendben levőnek tartotta Vas elszámolását és ezért nem vállalta el a hivatalból üldözendő bűnügyben a vádindítást. A megvádolt pénztárnok ellen ilyenformán az eljárást, mielőtt még érdemlegesen megindították volna, beszüntették.

* **Orvosi hír.** Dr. Kinstler H. fül, orr és gége specialista és operateur, orvosi működését megkezdte Veliki-beeskereken és rendel Beográdszka (Écskai) utca 4. szám alatt. Telefon 172. szám.

Vágási idő a zsidó hitközségnél. Az izr. hitközség előjárósága közli az érdekelt hitközségi tagokkal, hogy a szárnyasoknak köser vágatása a Chevra-ház udvarán naponként d. e. háromnegyed 8 órától fél 11 óráig, délután 4-től 6 óráig történik.

Elemi sorscsapásoktól senki sincs mentesítve. Fizessen elő egy évre a „Torontál”-ra és ezzel ingyen biztosította lakásberendezését, ruháját, fehérneműjét ötvenezer dinárra.

* **Önnek drágább a leves, mint a hus!** Ön többet költ már gummira és benzinre, mint amennyibe az autómobilja került. De az nem azért van, mintha az autótartás nem volna praktikus, hanem csupán azért, mert Ön csak most tudta meg, hogy a beeskereki hajóállomás a Berberszki-garázssal szemben van, ahol a legjobb benzint, olajt, gummit, Ford-, Citroen- és Fiat-autóalkatrészeket a legolcsóbban kapja meg, ahol speciális gözgépekkal külső- és belsőgummit vulkanizálnak és az ott garázsolt autót állandó jókarban tartják. Berberszki Mitánál megtekinthetők az általa képviselt híres „Penta” svéd motorok is, felszerelhetők minden csónakra és halászbarkára.

* **Elveszett Bobi névre hallgató felfaj farkaskutya, nőstény, színe szürkés, közepmagas.** Érdemes megtalálóját kellő jutalomban részesül. Liptay Dezső.

* **Üzleti körökből.** Értesülésünk szerint Kalla A. cég. Hal-konzerv Nagyipar Schmieberg, Csehszlovákia, testvérvállalatot alapított Jugoszlavia részére Vel. Kikindan, erdekközösségben Frank Jakab vel, kikikindai és a már évek óta Romániában fenálló Kalla Arnold Schulz & Comp Timisoara céggel. Ezen új alapítás hivatalos Jugoszlavia szűkségletét a következő halgyártmányokban, — melyek eddig nagyrészt külföldről importáltak — fedezni: fiom konzervek, ugymint ostseeheringek, rollmopsok, remouládok, továbbá egyéb halspecialitások, nevezetesen füstölt fiomhalak, stb. valamint comersáruk, u. m. orosz sardiniák, marinírozott heringek, stb. Mint szakkörökben ismeretes, „Kalla”-cég a legnagyobb halkonzervgyár a kontinensen, mely több mint 2000 munkást foglalkoztat kiterjedt gyáraiban. Az ujonnan alapított vállalat Vel. Kikinda város gazdasági fejlődésének előnyére szolgál, mi mellett 200 munkás az év legszükségesebb szakmájában — télen át — kenyérkeresethez jut. Mint értesülünk, fenti gyár kész termékeit már november hó közepe felé piacra bocsátja.

Ingyen kap ötvenezer dinár biztosítást, ha egy évre a rendszeres kiadómivatali áron előfizet a „Torontál”-ra.

Orient Bioskop

Kedden, nov. 17-én 5, 7 és 9 órakor
Szerdán, nov. 18-án 5, 7 és 9 órakor

Pénztárnyitás: d. e. 10—1/2-ig, d. u. 4—5-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. e. 10—11 óráig, d. u. 2 órakor.

Gimnázium, ker. akadémia és népiskolák részére külön előadások.

Monumentális. oktató és érdekfeszítő történelmi film!

AMERIKA (Columbus Kristóf).

„Amerika felfedezése”, eredeti történelmi hiteles adatok alapján készült óriási méretű és eredeti színhelyeken felvett filmóriás, a világhírű tömeg-regisseur Garas Márton rendezésében. Columbus Kristóf személyesítője: Albert Bassermann.

Könyvelő,

ki két vagonos malomban volt alkalmazva, jó bizo- állást keres nyitvánnyal, gyárban, malomban, bizalmi, raktárnoki vagy pénzeszedőt. Kaució képes, józan, fiatal nős, több nyelvet beszél. Cim a kiadóhivatalban. 2465

Tudomására hozom a velikibecskereki és vidéki rendelő- és vevőközönségnek, hogy **ÜZLETEMET** a Nemanjina utca 2. sz. alól ugyanabban az utcában, 5. sz. alá helyeztem át, ahol a cipőfelsőrész készítést továbbra is folytatom s ugyanott hozzávaló anyag, u. m. tap és bőr kapható. 2470 Tisztelettel **RIESENFELDER MANÓ.**

Gazdasági könyvjegyzéket

három dinár postabélyeg beküldése ellenében küld 2452

Garamszeghy Dezső könyvkereskedő, Novivrbász.

Az összes irodai munkákban jártas **perfekt szerb levelező és könyvelő,** aki a magyar nyelvet is teljesen bírja, **kaució mellett alkalmazást keres.** Ajánlatok „jó munkaerő” jellegére a kiadóhivatalba címzendők. 2468

Elhalálozás folytán a város központjában azonnali beköltözkedésre egy HÁZ ELADÓ.

Több ház különböző utcákban, 745 □-öi házhely parcellázva; továbbá butor kőszobás lakással együtt, zongora, grammofon, írógép eladó. 2471 Bővebbet **PIKING JAKAB** ügynöknél

Egy használt szürke télibunda

macskabéléssel, opposun sálgallérral jutányos áron eladó. Megtekinthető: **Horváth** szücsnél, Car Dusanova (Váraljai) u. — 1948

Telefon 313. Tisztelt vevőink tudomására hozzuk, hogy **Telefon 313. rövid-, kézmű- és szövöttáru nagykereskedésünket** Aleksandrova utca 9 szám alatti saját házukba (néhai Weisz Hermann-cég üzlethelyisége, helyezettük át és ezentul cikkeinknek **kiegészítésként való eladásával** is foglalkozunk. Velikibecskerek, 1925. évi november havában. **NAGYBECSKEREKI NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSULAT.**

Télikeztyü, trikó, kamásli, előnyomatott és megkezdett **kézimunka** a legolcsóbb árban megérkezett. — Szép választék nőikalapdiszekben, szabó- és kárpitoskellékekben.

Önálló, biztos fellépésű **2 kereskedősegédet 2** elárusító leányt magas fizetéssel azonnal felvesz **Bata**

EREDETI Dániel olajfestmény Sv. Nikola eladó. — Megtekinthető naponta d. u. 3-5 óra közt Veresmartiova (Uri) utca 28. szám alatt. 2255

A Lukics-féle szappangyárban kiadó két irodahelyiség, egy kézraktár és egy raktár. 2461 Érdeklődni **Ljubisa Pichert**nél lehet Hajduk Veljkova (Merzi) utca 31.

Eladó **KÉT TEHERAUTÓ** „Fiat” és „Büssing” gyártmány, teljesen jó állapotban, új tömör-gumival, hordképessége 4000 kg **EGY LUKSZUSAUTÓ** hétüléses. Mindhárom kocsi teljesen átjavítva. **Dungyarszky** sörgyár. 2437

Eladó Szomborban az ujtemplom közelében nagy sarokház üres telekkel 160.000 dinárért, továbbá a város központjában két egyemeletes ház közös udvarral üzlethelyiségekkel 520 000 dinárért. Bővebb felvilágosítást ad: **Lederer Leó bankház** 2413 Szomborban.

Kromenacker István nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálatát és vasuti szállításból eredő mindennemű visszereseket (hiányok, sérülések és határidő túllépések). **Vel. Becskerek, Etvesova u. 5.**

1177 **Benó Testvérek** ezeltől Kokits A. F. Velikibecskerek. A „Pillangóhoz”. Alapított 1870. Divat-, rövid-, szövött- és játékarukereskedés.

Telefonszám 21. Alapított 1846.

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája

Veliki Beckerek, Obilina (Zapolva) u. 2. sz.

Nyomatványok modern kivitelben. Lapkiadás. Nyomatványraktár. Tömöntöde. Könyvkötészet. Ruggyantabélyegzőgyártás.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál, Velikibecskerek.

Kiadja Pleitz Fer. Pál